IOannes: gratiosus hoc nomē per iterpetratiōes veriuationes vel etymologias ertollere nō est meum: suspitionis ratio patet. Esset etiam hoc refricare notissima: ī apostolatu tamen hoc nomen super cetera viguit. xxij. est enīz ipse qui loquit: cum tamē reliqua romanorū pontificū nola. xi. nō transcenderunt numerus ad quem etiam solius benedicti nomen ascendit: inter canonistas etiaz cōmentarios hoc nomē viguit. Habuimus enim Joannem theotonicum preferendū: nō ex ordine sed ex fructu: Joannez galeñ. vulteranum. Joannem hispanum. Joannē fauentium. Joannem de faucona Jo. de anchona Joannem de deo etiam hispanum Joannem de languicella cesenenateñ. Joannē monachū cardinalem. ego etiam qui minor sum inter. xij. doctores collegij bononie. me quartus fuisse Joānem: nunc iter cos commentatores solus: sed iter commentatores decimus et denigro forte papirum non dignum occupare membranas. Et quia p ut patet hic ī exordio etiā compositores iurium vix possunt tam clarum certumqz statuere: quin dubia multa relinquant ex causabilis ero: qp in hac prima lectione vel glosatione singula non perfecte rimantur. Nam etiam in rebus experimur que naturaliter generantur: qp in eis paulatim de imperfecto ad perfectum venitur: sic ⁊ qui de veritatis cognitione a principio parum attingunt postea quasi pedetentim ad quādam pleniorem veritatis mensuram perueniunt. Igitur sub hoc excusationis clypeo: licet varijs occupatus: per fiduciaz clementie diuine has clemētinas glosandas aggredior. Est autem sciendus qp iste dominus Joannes pontifex industriosus ⁊ mundus: simoniam fugans ⁊ iusticiam amans scientia magnus statura pusillus: conceptu magnanimus: prius Jacobus vocabatur. De hac vero mutatione nominis ⁊ alijs que ad salutationem hanc respiciūt: dic vt no. in salutatiōe glo. lib. vi. Diuido autem hoc proemium preter datam in quattuor partes: aut ī duas: ⁊ secundam in tres: vt ibi. In prima ponitur salutatio: vsqz ibi: quoniam. ibi exordium: vsqz ibi: sane. ibi narratio: vsqz ibi. vniuersitati. ibi cōclusio: vsqz in fi.

b ¶ Quonjam nulla exordium. Est sciendum qp cle. suo exordio ad instar Innocentij. iiij. ⁊ Greg. x. narrabat quomodo cōstitutiones quasdam ā concilium: ⁊ in conci. vicēsi. ⁊ post concilium promulgauerat quibus precipiebat vti in iudicijs ⁊ in scolis. Joannes aūt deciso sub bulla illo proemio clementis: ponit proemium suum cū exordio. Sz cuz habeamus tria exordia Greg. xi. bonifa. vij. ⁊ Joan. xxij. in quo differant videamus. et dico qp Grego. in suo exordio principaliter ostendit qualiter emanauerit ius positiuum: ⁊ ipsius iuris effectum: vt ibi plenius diri. Bonifacius in suo exordio recognouit: qp ex debito regiminis sibi cōmissi habet intendere subiectorū cōmodis: qui dicit se sollicite facere noua iura cōdēdo ⁊ antiqua declarando: vt tollat ipsorū lites ⁊ scandala. Jo. autē in hoc exordio volēs excusare multiplicationez constitutionum ⁊ voluminum quibus prouidet ecclesiastes vlti. c. sic dicens: faciendi constitutiones ⁊ volumina ⁊ libros nullus est finis: ⁊ dicit qp principis auctoritas necessaria est propter duo. Primo qz ius positiuum quātūcunqz mature certe ⁊ clare compositū: nō sufficit ad emergentes: pp quod oportūa est ⁊ necessaria declaratio principis. Secūdo qz homo pronus ad malū facile mores subuertit: ppter qō est necessaria principis potestas ad inserendas virtutes ⁊ vitia extirpanda. Patet ergo qp in his tribus exordijs nulla est inculcatio superfluitas vel repetitio: quomodo autem exordientium proposito predicta conueniant: per se patet.

c ¶ Juris: humani: positiui sit canonicum vel ciuile: synodale vel municipale: naturale vero vel diuinum: morale est immutabile. v. distin. in prin. Et est perfectum quia manauit ab illo qui non nouit imperfectum opus: de bap. maiores versi. sed ad huc.

d ¶ Sanctio: hic ⁊. j. ℣. hic sane. late sumitur: nam ponitur stricte pro constitutione penali. vt no. iij. vi. in summa.

e ¶ Perpēso: quasi perfecte pēsato ⁊ deliberato: habetur simile verbum de pac. c. vlti. circa medium lib. vi.

f ¶ Digesta. alibi dicitur decreta. xxxv. q. ix. aplice. ⁊ hec bene conueniunt: de conse. vi. v. ne tales. c. pe.

g ¶ Varietatem: sumi potuit ō cor. aut. de re. cc. non alie. §. vt aūt in prin. col. ij. ⁊ de istru. cau. post prin. col. vi.

h ¶ Machinatiōes q̄si astuta ingenia: quid est enīz qp homo semel deditus malicie non adinueniat: in aut. ut hi qui se ob. pbi. post prin. col. vi.

i ¶ Nodose: de ver. signi. cum olim. ⁊ de reliqui. c. vno. ī pn. lib. vi.

k ¶ Ambiguitatis: de triplici ambiguitate iuris facti ⁊ persone. no. xxiij. vi. c. fi.

l ¶ Vix inuit fieri posse: ō cog. spi. c. ij.

m ¶ Mederi. facit in aut. b cōstitutio Jnno. con. in prin. colla. viij.

n ¶ Proclim. xx. q. iij. pcliuꝰ facit. xij. qōe. i. ca. i. ⁊ in aut. de mo. §. siquis igitur. ad fi. col. i. ⁊ dicitur pcliuus: quasi preceps prompta facilis vl inclinabilis.

o ¶ Sensualitas. de hac de sacra vncti. c. vno. ℣. ī vrice. ⁊ p hanc appetimꝰ delectabilia corpori: ⁊ fugimus nocua. nec oino pōt extingui: vt dicam. j. ō here. ad nostraz. ℣. ij.

p ¶ Obrepit. quasi latenter sub intrat: ⁊ idem verbum. lri. dis. nullus inuitis. ⁊ de cele. mis. cum creatura. ⁊. j. de sta. mone in agro. in prin.

q ¶ Determinationis. facit. j. de elec. ne romani. in princi.

r ¶ Altercationes. quo ad verborū certamina.

s ¶ Succidat. respicit qō prius dixerat vsqz ad ℣. qz etiā. qō dr in ipso. ℣. quia.

t ¶ Sarculum. instrumentum quo euellunt male ⁊ inutiles herbe que nascunt ī ter bonas. quod boñ. vocāt roncare. Esaias. vij. in fi. Vespres ⁊ spine in vniuersa terra: ⁊ oēs montes sarculo sarcientur. ⁊ primo regum. xiij. in fi. Descendit omnis israel: vt acueret vnusquisqz uomerem suum ligonem securz ⁊ sarculuz differentia inter fullonem ⁊ sarcinatorem: insti. man. in fi.

u ¶ Inserat. hiere. i. de maio. ⁊ obe. sollite. ℣. potuisses.

x ¶ Reformet. de accu. sicut olim.

y ¶ Nec sane. narratio ponēs ⁊ cōmendans actum clementis: illius etiam propriam tarditatem excusans.

z ¶ Papa. i. admirabilis: ⁊ dicit a pape qō est interiectio admirantis: ⁊ vere admirabilis: qz vices dei in terris gerit: inde dixit ille angelicus ī poetria noua. papa stupor mundi: ⁊ circa finem. Qui maxima rerum. nec deus es nec homo: quasi neuter est inter vtrunqz. Etymologia vero nominis est. i. pater patrum.

⁊ ¶ Consonans. iiij. di. erit aūt.

? ¶ Ante. iste sole emanauerunt ante concilium. de iudi. dudum. de immu. ec. quoniam de sen. excō. ex frequentibus. relique omnes in concilio vel post concilium: vt in ipsarum subscriptionibus patebit.

ꝓ ¶ Decidit concor. proemium grego. ix.

a ¶ In vnū volumen. nō tamen sub nomine libri: vnde male dicunt qui allegāt. vij. librum: nam si sub nomine libri composuisset cōstitutiōes que emanauerūt post compillationem sexti: iuxta morem in serie fuissent. Item hoc expressisset: vt

¶ Incipiunt constitutiones Clementis pape quinti vna cum apparatu domini Joannis andree.

IOānes[a] eps fu[o] seruor dei: dilectis filijs: doctorib[o] ⁊ scholarib[o] vniuersis bononie cōmorantib[o] salutē ⁊ apl̄icam benedictionem. ¶ Qm[b] nulla iuris[c] sanctio[d] quantūcūqz perpenso[e] digesta[f] consilio ad humane naturе varietatem[g] ⁊ machinationes[h] eius iopinabiles sufficit: nec ad decisionem lucidam sue nodose[i] ambiguitatis[k] attingit: eo presertiz qp vir[l] aliquid adeo certuz clarumqz statuitur: quin ex causis emergentibus: quibus iura iam posita mederi[m] non possint: in dubiuz reuocetur. ¶ Quia etiaz ab adolescentia viri proclui[n] ad maluz sensualitas[o] humana declinat: per qō moruz subuersio in clero ⁊ populo frequenter obrepit[p]: necessaria est superioris auctoritas: vt tam per determinationis[q] oportune suffragium tollat ambigua: lites auferat: altercationes[r] dirimat: ⁊ obscura succidat[s]: quam per cultoris prouidi sarculum[t] extirpet vitia: ⁊ virtutes iserat[v]: corrigat excessus moresqz reformet[x]. ¶ Nec[y] sane felicis recordationis Clemens papa[z]. v. predecessor noster prudenter attendens ⁊ prouide cupiens deformatorum reformationē prospicere soluere difficilia: ac sanctiones questionibus ac negocijs imminentibus consonas[⁊] promulgare. ¶ Dudum neduz in concilio vienensi quinetiam ante[?] ⁊ post ipsum concilium constitutiōes plurimas edidit: in quibus multa vtilia statuit atqz salubria: ⁊ nonnulla dubia in iudicijs ⁊ extra frequentata decidit[ꝓ]. ¶ Et licet eas collectas ī vnum[a] volumen ⁊ sub congruis

fecit in proemio ferti

a ¶ Dare. no. pro eo quod in fi. dicam.

b ¶ Sortis. sumitur hic pro fortuna vel euentu: sic. xxv. q. ij. sors. alibi pro sortilegio: de sorti. c. i. alibi pro capitali de vsur. c. i. 7. ij. alibi p parte vel portione de preben. cum fm. xxi. di. cleros in prin.

c ¶ De medio. i. de hac vita q̃ quare dicatur medium habes xxiij. q. iiij. hec autez vita.

d ¶ Non impleuit. concor. ō pigno. c. iij.

e ¶ Permittēte: 7 forsan agente: omnia. n. que fiunt aut iusto iudicio facit: aut suo pmissu ita fieri finit. xxvi. q. v. nec miruz v. nec ideo.

f ¶ Cōpendiū. quod est breue 7 vtile: de hoc de rescrip. dispēdia. lib. vi.

g ¶ Cōcernūt. quasi simul cernunt vel conspiciunt.

h ¶ Debemus. dz ergo successor pficere factum predecessoris. xij. q. v. q: Joānes. lxiiij. di. c. ij. de rescrip. lras vbi de hoc 7. xi. q. iij. si cps ante.

i ¶ Circūsepti. i. circundati vel vndiqz cincti.

k ¶ Silentio: sit rector viseret in silentio. xliij. distin. sit rector in prin. contra illos qui dicunt tacenda. Ouidius sine titulo. Quis vnquam minor est quaz tacuisse labor. 7 Cato. Virtutē primam puto compescere linguā. Et seneca ait. Dixisse me quādoqz penituit: tacuisse nunquam.

l ¶ Oportunitate. xxiij. q. iiij. ñ potest. in fi. 7 de eo qui cog. cōsan. vro. siue veniens. ij.

m ¶ Uniuersitati: conclusio.

n ¶ Alacri. concor. proe. institu. in fi.

o ¶ Sic. s. permissionem nstam sub bulla.

titulis collocatas mittere decreuisset 7 dare[a] in commune subiectis 7 assidua tamen occupatio circa magna ac sortis[b] humane conditio: que ipsum de medio[c] sustulit in cā fuerunt: quare suum in hac parte proposituz nō impleuit[d]. ¶ Nos etiam qui sicut eidem: licet immeriti in apostolatus officio domino permittente[e] successimus: sic 7 in affectus plenitudine: in his que cōpendiuz[f] vniuersi concernunt[g] successisse debem[h]: tot gradibus agēdis 7 arduis fuimus a nostre promotionis exordio circunsepti[i] q̃ tam ex hoc quaz ex causis rationabilibus alijs quā sub silentio[k] prouidimus committendas predictas vobis cōmunicare constitutiones fuim[m] hactenus ipediti. ¶ Nunc igitur oportunitate[l] captata illas vobis sub bulla nostra trasmittimus. ¶ Uniuersitati[m] vestre per apostolica scripta mandantes quatenus eas prompto affectu suscipiatis: 7 studio alacri[n] eis sic[o] vobis manifestatis 7 cognitis vsuri decetero[p] in iudicijs 7 in scholis[q].

¶ Data[r] auinioñ. viij. calendas nouēbris[s] pontificatus[t] nostri anno secundo.

Rubrica De summa trinitate 7 fide catholica.

Q Clemens. v. in conci. vienñ.

¶ Fatetur concilium vnicum dei filiuz in essentia dei eternaliter subsistentem verum corpus humanū assumpsisse de virgine: 7 in eo passum 7 iam mortuum lancea perforatum: approbans in hoc ordinez quem tradidit euangelista Joannes. Secundo reprobat 7 hereticā indicat doctrinaz que habet q̃ substantia anime rationalis seu intellectiue vere 7 per se humāi corporis non sit forma. Tertio asserēs 7 cōfitendum vnū baptisma: sicut unū deum vnam fidem approbat opinē habet illud conferri etiam parvulis quo ad habitum informationem gratiam 7 virtutes: hoc dicit Joānes and.

Idei[v] catholice fūdamento[x] pter qd̄ reste apostolo[x] nemo pōt aliud ponere firmiter inherentes: apte cū scā mre ecclesia cōfitemur vnigenitū

rent post quattuor menses. Aliqui dicebāt q̃ ordinauerat eas ligare post quam essent per studia publicate: mortuo clemente istarum cōstitutionum haberi copia de cancellaria nō poterat: 7 sic tenuerūt curiales q̃ vltra illas quattuor non ligarent: creato autē domino Joāne adhuc primo anno sui pontificatus: 7 vltra viguit hoc dubium. Sed quia quibusdam petentibus p ipsaz auditores vari in causis beneficialibus cuz clausula simplr 7 de plano 7 c. interduz sic respondit: pstitutionem habens ceperūt vicere auditores palatij q̃ ipse videbatur velle q̃ constitutiones ligarent: ñriuz videbatur qz petiuerat 7 recepat constitutiōes ipsas examinādas 7 corrigendas 7 aliquas correxit 7 mutauit. vt. j. ti. i. c. vno. Similiter deliberauerunt auditores illaz habere pro cōstitutiōe de q̃ papa sic viderat reliquas priori dubio relinquendo. Ex his ergo concluditur p 7 ñ q̃ ligauerint: facit predicta assertio dñi auditoris: q̃ vicit se de mādato clemētis publicationem in audientia finiuisse: 7 sic fuit omnis actus legis cōdē de perfectus: de quo. C. ō legi. humanuz. Item cōtrarium sonat in absurdum q̃ cōstitutiones que attribuuntur pālio 7 clementi a tempore finiti cōcilij non ligent infra quinquenium 7 a tempore clementis infra biennium: ex quo ergo fuit constitutio concilij vel clemētis: 7 verbum statuo: ōsignat rem perfectaz ō verbo. signi. in his. cuz cōcordā. ergo ligabāt post tēpus limitatū a iure. Item nō apparet nec fertur q̃ dominus Jo. de his cōstitutionibus fecerit aliā publicationem in audientia: ergo initiur iaz facte sed hoc dicere multos illa queat: 7 maxime ponderatis cōstitutionibus. de vi. 7 ho. cle. qñi. ō sepul. c. i. de sta. mo. c. i. de reli. domi. c. i. de priui. c. i. per quas id tenēdo multi clerici 7 infiniti religiosi ligati dicētur. Item sonat in absurdum dicere q̃ ligarent constitutiones que occultabantur: quare benignius videretur id quod in pn. glo. diri. Quasi in his perplexitatibus ponderatis dñs Jo. b noluerit per hoc ybuz. decetero. q̃ tpe huius date sit ipsaz publicatio facta nec ob. publicatio facta tpe clemētis: qz lz illas publicare fecerit: illas tamē nō dedit: qd̄ patet qz supra dicit q̃ dare decreuerat: sed suuz ppositū non ipleuit: qd̄ satisfacit. Hec sic dicta sumantur ī modum collationis nō diffinitionis: quam hoc casu conditor facere posset: non glosator.

q ¶ In scholis: de his verbis dic vt. s. in pemio gregorij. in vlti. glo.

r ¶ Data circa hanc datā: vide quod no. in fi. vi. li. super eius data.

s ¶ Nouembris quare mensis iste sic denominet: dicam. j. ō reli. 7 venc. san. si dñm. ȳ. lz igitur.

t ¶ Pontificatus. qui incepit nonas. i. quinto die septēbris anno domini. M. ccc vi. qua die consecratus fuit benedictus 7 coronatus: lz prius fuerit electus septima augusti: 7 per hoc patet q̃ tardauerat mittere cōstitutiones has fere per. xxiij. menses post coronationem: 7 hec est causa quare superius se excusauit Jo. an.

Rubrica De summa trinitate 7 fidei catholica Circa rubricas hui[v] voluminis nō continuādas repete qd̄ no. eo. ti. li. vi. qd̄ etiā hic fortius locum hz cū hoc volumē ñ emanauerit sub noie li. vt ī pemio viri: lz hac rōne viderent cōstitutiones grego. cōpilationis. 7. vi. allegāde in hoc volumine fm suas materias: put. s. 7. j. oēs tñ allegabo. vt. s. ex quo in altera illarum compilationū hec inferri non mandātur.

u ¶ Idei catholice. Partes patēt: secunda ibi porro. tertia ibi ad hoc. Item hec prima pars facit tria. Primo fatetur eternā diuinitatē xpi. Secūdo verā humanitatē ipsi. Tertio ipsius passionē 7 mortez 7 figurā inducens: ordinē approbat: quem de plagis ponit euangelista Joannes.

x ¶ Fundamēto: qd̄ est xps.

y ¶ Apsto. i. ad corin. iij. 7 cōcor. i. q. i. cū paulus. de psby. nō bap. c. fi.

z ¶ Unigenitū. vt dicit Anselmus in sancta trinitate: quātūlibet paruuz incōueniens est impossibile: sed si pater aliuz filiū gēuisset: ille per oia similis esset iam genito filio: 7 cū iā genit filius sit ybū: reliquus esset verbuz

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF